

Gracza Tünde

**KILENCVEN ÉVES A PTE EKTK
PEKÁR MIHÁLY ORVOSI ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁR**

❖ 2016. szeptember 30-án ünnepelte alapításának kilencvenedik évfordulóját a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont (EKTK) Pekár Mihály Orvosi és Élettudományi Szakkönyvtár. Az ünnepi megemlékezés első felében elhangzott előadások a könyvtár alapítójának – Pekár Mihálynak – az életét mutatták be különböző aspektusból, a második felében pedig az általa alapított könyvtárral voltak kapcsolatosak.

Pekár Mihály 1871. augusztus 21-én született Aradon. Orvosi diplomáját a Budapesti Egyetem Orvosi Karán kapta meg 1897-ben. Már 1895-től díjtalan gyakornokként segédkezett az egyetem Klug Nándor (1845–1909) vezette Élettani Intézetében. A fiziológia iránti szeretete és érdeklődése egész életén keresztül megmaradt. 1914 nyarán Jankovich Béla (1865–1939) kultuszminister felkérésére – mint az orvosi és természettudományok referense – kez-

dett foglalkozni a pozsonyi és debreceni egyetemek szervezésének kérdésével. A világháború félbeszakította ezt a munkát, és Pozsonyban csupán 1918. április 14-én jött létre a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem (E.T.E.) orvoskara négy elméleti intézettel és hét klinikával. A kar első dékánja Pekár Mihály, prodékánja Fenyvessy Béla (1873–1954) volt. Az alig egyéves pozsonyi regnálás után 1919. szeptember 22-én az E.T.E.-nek el kellett hagynia Pozsonyt. Rövid és viszontagságos budapesti évek következtek, majd „a kolozsvári és pozsonyi m. kir. tudományegyetem ideiglenes áthelyezéséről” szóló 1921. évi XXV. tc. értelmében „a pozsonyi m. kir. Erzsébet tudományegyetem ideiglenesen Pécssett nyer elhelyezést”. A törvénycikkben az ideiglenes elhelyezésről van szó, azonban „a Pekár Mihály vezette elhelyező és berendező bizottság úgy dolgozott, mintha végleges lenne az egyetem pé-

csi működése”. Ez a magyarázata annak, hogy Pekár Mihályt mint egyetem-alapítót is emlegetik.

Régi vágya teljesült Pekár Mihálynak, amikor az 1926. május 6-án kelt jelentésében az Egyetemi Könyvtár igazgatóját, Várkonyi Hildebrandot (1888–1971) így tájékoztathatta: „azt tudod, hogy mi egy külön orvostermészettudományi könyvtárat akarunk alapítani. Ennek a könyvtárnak magja lesz a megvett Szily könyvtár. Ezt az orvostermészettudományi könyvtárat, amit Tóth Lajos hozzájárulásával 'Tóth Lajos Könyvtár'-nak neveztünk el, ideiglenesen a központi épületben a souterrainben, abban a két helyiségben helyeztem el, ahol valaha a gazdasági hivatal volt. Ez a két helyiség tulajdonképpen az élettani intézethez tartozik, de egyelőre átengedem a Tóth Lajos könyvtárnak.” A megközelítőleg huszonkétezer kötetből álló

Tóth Lajos Könyvtár a második világháború következtében megváltozott politikai és gazdasági körülmények és a szovjet megszállás miatt alig húsz évig működhetett. Előbb az egyetemi értékek mentésére szolgáló „nyitott raktárt” csináltak a helyiségeiből, majd a megcsonkított állományt 1945 második felében az Egyetemi Könyvtárba helyezték letétbe. Az Egyetemi Könyvtárban újra leltározták az állományt, majd orvosi szakirodalommal újra fejleszteni kezdték. A hatvanas évek végén visszakerült az állomány, és mára könyvtárunk féltve őrzött különgyűjteményét képezi.

A Pekár Könyvtár jubileuma alkalmából tartott ünnepi megemlékezésen az EKTK főigazgatója, *Fischerné Dárdai Ágnes* – úgy is, mint az esemény védnöke, moderátora – és az Általános Orvostudományi Kar (ÁOK) dékánja, *Miseta*

Attila köszöntötte a vendégeket. A köszöntők után az alábbi előadások hangzottak el:

- *Ésik Szabolcs*: Pekár Mihály élete képekben;
- *Lengvári István*: Pekár Mihály munkássága levéltári dokumentumok alapján;
- *Karádi Zoltán*: Pekár Mihály tudományos munkássága;
- *Süle Tamás*: Pekár Mihály és a Kis Akadémia;
- *Schmelcz-Pohánka Éva*: A Tóth Lajos Könyvtár és az orvoskar intézeti és klinikai könyvgyűjteményei az Erzsébet Tudományegyetem időszakában;
- *Gracza Tünde*: Possessorok nyomában. A Tóth Lajos Könyvtár állományát lapozgatva;

• *Regele Tímea*: Semper bonis atibus: Ex librisek a Tóth Lajos Könyvtár és az előd könyvtár gyűjteményében.

Az előadók közül Lengvári István, a PTE Egyetemi Levéltárának az igazgatója, Karádi Zoltán, az ÁOK Élettani Intézetének igazgatója, Süle Tamás ny. belgyógyász főorvos és numizmatikus, Ésik Szabolcs, Gracza Tünde és Regele Tímea pedig a Pekár Könyvtár munkatársai.

Az előadások teljes egészében megtekinthetők az alábbi címen: <https://www.youtube.com/watch?v=vX9YAXiX--Q>

A jubileum alkalmából tanulmánykötetet jelentet meg a PTE EKTK. Remélhetőleg erről is hamarosan beszámolhatunk a Könyvtári Levelező/lap hasábjain. ■

